

BĪNCUḐŊ-MAAMA 04

A doŋ Sawul-na ka hi Salomḓ

L'histoire des patriarches (4): de Saül à Salomon

BĪNCUḐŋ-MAAMA 04

A doŋ Sawul-na ka hi Salomḓ

L'histoire de Saül à Salomon

L'alphabet utilisé dans cette publication est en accord avec l'alphabet agréé par la Commission Nationale des langues Burkinabè et la Sous-Commission de la langue cerma.

L'orthographe utilisée dans cette publication est la nouvelle orthographe adoptée en février 2008.

Les illustrations bibliques sont de Jim Padgett. Reproduites avec autorisation.

© Sweet Publishing, Ft. Worth, TX. Copyright 1984

Première édition
Première Impression
4ème trimestre 2016
Publié sur <http://www.cerma-gouin.com>

© **Tous droits réservés**

Association Chrétienne pour la Promotion
et l'Utilisation des Saintes Ecritures en Cerma (ACPUSEC)
B.P. 360, Banfora, Burkina Faso

Huoyamaaŋo

Nelmuoyamma	2
1. Tobisĩbiemba taara ba yerreŋ nellentienjo	3
2. Sawul maama	4
3. Davidi maama	6
4. Goliyati maama	9
5. Sawul kãa ka dii u nanŋa	15
6. Sawul kuɔ u fere	17
7. Fõŋgõtesĩnni hii Salomɔ-i	28

Nelmuoyamma

Sebe daayo huɔya-maama hilaa Tobisĩcɔlɔnɪŋ-sebe nuɔ. A donj Samiel bāaŋgu-na a ka hi Salomɔ kūŋgu-i, yuntaamba maŋ curaa, baŋ cie kumaŋ ku yaa dii sebe daayo-na.

Samielŋ juɔ vāa, Isirahel baamba ta ba taara ba haa ba yufellerŋ-nolŋo. Diilonjo yaŋ-ba baa ba kusūŋ-maama-i aa pigāaŋ Samiel baa u hortieŋo-i, ba taa ba bī-yo Sawul.

Sawulŋ biyaa fŋŋgūɔ-i, u saa ji tuɔ nu Diilonjo nuŋgu-i, Diilonj wuɔ hūu fŋŋgūɔ-i a hā Davidi baa-yo. Davidi waa āncīnaŋo. U naa haa u naŋga-i Diilonjo-na. U taa u hī aa tiraa tuɔ gbāŋ. Cēcēmunŋu cēmelle saa waa-yuɔ. U saa tuɔ kāalā jara aa ji da baa nelbiloŋo. Ku cie dumei u gbāa yar bedāŋgaraaŋgu naŋgu-i ba taa ba bi-yo Goliyati-i.

Dūilonj-maama naa yu Davidi huɔŋga-i cor. Gbeliemaŋ-neini-i u yaa diyaa ni buɔ. Davidi huɔŋga naa fa. U saa tuɔ jɔguɔŋ moloŋo baa kuubabalaanŋu. U kāayā nuɔmba bɔi. Ŋga ca-maama'i juɔ guɔl u gbeyi a gbaar-o Diilonjo-na.

Ŋga uŋ juɔ suɔ wuɔ u saa suɔ cemma, wuɔ siɛ u cālmuɔ-i Diilonjo yaanŋa-na. Mafammaŋ cie, Diilonj wuɔ yaŋ ma tī aa tiraa cor tuɔ ce baa-yo.

Uŋ juɔ ku, u bieŋo naŋo waa ba taa ba bī-yo Salomɔ, wuɔ bie fŋŋgūɔ-i. Dūilonj-maama taa ma bi dɔlnu Salomɔ-i. U yerre naa du baa u fŋŋgūɔ-i. U taa u cē ŋaa bige-i, aa gbeŋa tiraa hiel-o. U yaa maa Diilodubuɔ-i Yerusalemu-i-na.

I To-i Diilonjo-i baa Itieŋo-i Yesu-Kirsa-i ba kāyā-nei na suɔ Ninsɔŋo-i aa siɛ-yo aa wuɔ u hūmelle-i baa huɔŋga diei.

1: Tobisĩbiemba taara ba yerreŋ nellentienjo

Samielŋ juo v̄aa, u ɓeɓuɔmba waa ba h̄ai, wuɔ ce ba yaa-i ḡeŋgertaamba-i Isirahel-na. Iŋga bafamba Diilonŋ-k̄uŋgu saa naa k̄a yaaŋ-na tuonjo k̄uŋgu temma-i. Ba saa ta ba ce kuuv̄iŋgu, a ce dumaanjo-na ba k̄uŋgu saa ta ku d̄olnu Isirahel baamba-i. Yiiŋgu nanju-na, Isirahel b̄incuɔmba-i hiere baa sire k̄a Samiel wulaa a ka ta ba piiye baa-yo wuɔ: «Itie, ŋ ɓeɓuɔmba sa wuɔ Diilonŋ-h̄umelle-i nanŋ temma-i. I sa taara-bei i yuŋgu-na. I taara ŋ ne nelfefeinjo ŋ haa Isirahel baanŋ mie yuŋgu-na hiere. I taara nelie waa i yuŋgu-na ŋaamanŋ yenŋ dumaa nileinŋ nanŋa-na.» Samiel huɔŋ kaa p̄anŋ k̄uɔl. Wuɔ tuɔ piiye u huɔŋ-na wuɔ: «Diilonjo yaa Isirahel baamba yuŋgu-na, ba taara yuntienjo nanjo da ba ce bige-i baa-yo? Mei wulaa, baa naa yanŋ aa cu Diilonjo yaa huonŋ-nu'i.»

Diilonŋ wuɔ piiye baa-yo wuɔ: «Samiel, baa yanŋ nel daama du ŋ huonŋa-i. Iŋ nellenŋ-tobimba saa c̄ina nuɔ, ba c̄inaana muɔmei wuɔ mi baa waa ba yuŋgu-na. Yanŋ ba taara ba yuntienjo-i ba fere. Iŋga gbuya-bei wuɔ ba t̄ena aa ba ne ku huonŋu-i. Molonŋ duɔ t̄ena nelle yuŋgu-na, u ka bel na bis̄almba-i ce-ba u sorosibaa. U ka saanŋ banamba u sonni-na ba ka ta ba guona. U ka ce banamba f̄anaamba ba ta ba kul berruŋ-b̄imb̄inni. U ka bel na biemba-i ce-ba juh̄ier̄aamba u dumelle-na. U ka tuɔ h̄uu na d̄imma-i baa na naḡammunŋ-niini-i u fie u dumellenŋ-baamba. Namei ka ta na fie u

maacembiemba-i baa u sorosibaa-ba-i. U ka hūu na kōraamba-i baa na niimba-i ba ka ta ba cāa fuo. U ka tuo hūu na muoru-i u fa u maama. Namaa fere-i na ka waa u kōraaŋ namaa. Na yaŋ da mu ji ta mu huol, na ka tiraa sire ta na kaal baa mi yerre-i wuo na sa taara nellentienjo, a ne da namei siire nyaar wuo na taara nellentienjo. Da na jo baa ku nelma-i yiingu maŋ nuo-i, mi sie ne na yaaŋ-na.»

Samiel wuo sire kā ka tūnu nuomba-i baa Diilonŋ uŋ waan mamaŋ. Baa yagar nyaar wuo ba taara nellentienjo. Ba taa ba piye wuo: «Molo saaya u da waa i yungu-na ŋaa maŋ yeŋ dumaa niliŋa naŋa-na a tuo ta i yaaŋ-na berru-na.» Samiel wuo bir ka tūnu Diilonjo-i baa baŋ waan mamaŋ. Diilonŋ wuo cira: «Ce baŋ’a ŋ ce mamaŋ; taara nellentienjo-i ŋ hā-ba.»

2: Sawul maama

Ku huonju-na, naacoljo naŋo ji tuo taara kakūmbaa kā ka hella Samiel. Ba bī naacoljo-i Sawul. Diilonŋ wuo piye baa Samiel wuo: «Naacolj daayo yaa ka tiena tobisibiemba yungu-na.» Sawul waa naacolofefeiŋo da jaataa. Diilonŋ uŋ piye dumaanjo-na, Samiel wuo sire jārā Sawul a kūnna namma u yungu-na a pigāaŋ wuo Diilonjo hielaa u yaa-i u duo waa Isirahel baamba yungu-na.

Sawul cie bienɔ komuɔŋa hãĩ fɔŋgɔtesĩnni-na. U yaa waa sorosibaa-ba yunɔu-na. Ba cie berru-i baa Filitēbaa-ba-i ku yuu niele. U kãayã Isirahel baamba yar nilɛiŋa bɔi.

Yiingu nanɔu-na, Diilonɔ wuɔ ji gbē Samiel wuɔ: «Kã ŋ ka waŋ baa Sawul wuɔ u kã u ka ko Amaleki baamba-i. Tobisĩbiembanɔ hilaa Esipi-i-na, ba yaa diiriye-bei igēna. Kã ŋ ka waŋ baa-yo wuɔ u ko-ba hiere baa ba muɔru-i, ba saa fa.» Samiel wuɔ kã ka hi Sawul baa yalle-i. Sawul wuɔ sire baa u sorosibaa-ba-i kã ka diire-bei tuɔ ko. Ba kuɔ-ba, ŋga ba saa ce-ma ŋaa Diilonɔ unɔ waŋ-ma duma. Diilonɔ wuɔ ciera ba ko-ba hiere baa ba muɔru-i, ŋga bafamba ko aa waŋ muɔru nandu aa bel ba nellɛŋiɔ-i ta baa-yo ba saa ko

ufaño-i. Samiel wuɔ sire kã Sawul wulaa ka cira: «Ŋ cie maaceŋ hama-i temma-i dumandɛ-i?»

Sawul wuɔ cira: «Diiloŋ uŋ'a mi ce kumaŋ mi cie ku yaa-i; naŋ'a nie?»

Samiel wuɔ cira: «Diiloŋ uŋ'a ŋ ce kumaŋ ŋ cie ku yaa-i, nga muɔr daadu maama nie baa ba nellentienjo-i?»

Sawul wuɔ cira: «Muɔru maŋ bilaanu fafamma, i yaaŋ du yaa-i die ji pã-du hã Diiloŋo.» Samiel wuɔ cira: «Da ŋ ta ŋ nu Diiloŋo nuŋgu-i ku dɔlnu-yuɔ a yaŋ tãmmaŋ-kũŋgu-i. Da ŋ cĩina Diiloŋo nuŋgu-i nuɔ baa isuɔtaamba-i naa dii kuuduɔŋgu. Dɛ-i-na, niŋ yagaraa Diiloŋo nuŋgu-i, Diilo fuɔ fere ka bi yagar-ni u baamba yuŋgu-na.»

Uŋ waaŋ mafamma-i wuɔ bir duɔ ta. Sawul wuɔ fara bel u joŋgoruo-i wuɔ u baa ta. Joŋgoruo wuɔ taalnu. Samiel wuɔ cira: «Joŋgoruo uŋ taalaanu dumaa, Diiloŋo ka bi taalnu ŋ nelle-i dumei. U ka ne umaŋ bɔyaa nuɔŋo-na a hã u yaa baa-de.»

3: Davidi maama

Davidi sĩnni-i

Diiloŋ uŋ cĩinaana Sawul-fĩŋgɔtesĩnni-i, wuɔ tuɔ joŋguɔŋ naacomɓiloŋo naŋ maama baa-ni. Ba taa ba bĩ naacom-

bilonjo faŋo-i Davidi. Davidi to-i ba taa ba bī-yo Yese aa Yese fuo to yaa Obedi-i. Uruti daa u yaa baa Bosi-i.

Davidi taa u kuye Diilonjo kūngu-i. Uu naa vaa u fere tu ce Diilonjo huɔŋga-i weima-na hiere. U yaa taa u ceŋ tuonjo tūlmba-i. U waa duɔ kā āncerre-na, u tuɔ hāl neini u tuɔlnu Diilonjo-i. U bi taa u dii fuo yerreŋ-neini u hāl. U neini maama saa fa baa dɔdɔlma-i. Ba bī ni yaa-i gbeliemaŋ-neini-i Diilon-nelmaŋ-sebe-i-na.

Yiingu nangu-na, jara naŋo jo ji suur u tūlmba-na dii hīeŋgu-na. U yaanga saa naa kaala yogo, ŋga Diilonjo wuo kāyā-yuo u ko jara-i u saa da guɔla. Kunangu-i, bīŋwobalŋo naŋo tiraa jo ji suur-bei. Davidi wuo haa u nanga-i Diilonjo-na, Diilonjo wuo bi kāyā-yuo. 7

Davidin daa yungu-i dumaa

Yiingu nanngu-na, Diilonɔ wuɔ ji piiye baa Samiel wuɔ u kã Betelemu-i-na Yese dumelle-na, kere duɔ kã, u ka pigãaŋ-yo umaŋ ka tĩena Isirahel baamba yungu-na. Samiel holle doŋ ta di tie. Wuɔ gbẽ Diilonɔ-i wuɔ: «Da mi kã, Sawul duɔ numaa, u sie yaŋ-mi; u ka ko-mi.»

Diilonɔ wuɔ cira: «Da ŋ'a ŋ kã, ŋ bel naanɔɔŋo. Da ŋ suu baa umaŋ, ŋ cira ŋ ka buol Diilonɔ. Da ŋ ka hi, ŋ kã mumbuolmuŋ-terienɔgu-na aa ŋ ce ba bĩ Yese kã ŋ wulaa. Mafaŋ da ma ce, mi ka pigãaŋ-ni niŋ saaya ŋ ce kumaŋ.» Samiel wuɔ sire bel naanɔɔŋo-i ta.

Uŋ kaa hi, wuɔ kã mumbuolmuŋ-terienɔgu-na aa naa ce ba bĩ Yese-i hã-yo. Baŋ juɔ ko niikonni-i tĩ, wuɔ waŋ baa Yese-i wuɔ u bĩ u bepuɔmba jo. Yese wuɔ ce u bisãlmba jo. Bepomɔlŋo waa jaataa aa gbuu noŋ aa tiraa fa. Samielŋ daayo, wuɔ tuɔ ne wuɔ sĩ Diilonɔ yufelle hilaa u yaa nuɔ-i. Diilonɔ wuɔ piiye baa Samiel wuɔ: «Miŋ taaraŋ umaŋ, u'i sĩ daayo-i. Naŋ ne u nulaaŋgu yoŋ. Mei ne nelienɔ huɔŋga.»

Samuel wuɔ tuɔ ne Yese bepuɔmba-i ba da-ba-diei. Umaŋ duɔ jo, u ne-yo aa gbẽ tuonɔ-i wuɔ: «Diilonɔ uŋ taaraŋ umaŋ u'i sĩ daayo-i.» Bamaŋ naa jo, ba waa bisãlmba niehãi, uŋ juɔ ne-ba hiere, wuɔ yuu tuonɔ-i wuɔ: «Ŋ bisãlmba yaa hiere daaba-i wei?»

Yese wuɔ cira: «Hānsālŋo dii, ŋga u kãa āncerre.» U gbē Davidi yaa-i. Samiel wuɔ cira: «Puɔr ba ka bī u jo donduo.» Baa puɔr ba kã ka bī Davidi-i. U maama saa naa fa baa fafaanŋu-i da celelele. Uŋ juɔ ji hi, Diilonŋ wuɔ piye baa Samiel wuɔ: «Sire ŋ kūnna namma-i naacombilonŋ daayo yunŋu-na, mi yufelle hilaa u yaa nuɔ-i.» Samiel wuɔ bi sire a kūnna namma-i Davidi yunŋu-na a pigāanŋ wuɔ Diilonŋo hielaa u yaa-i u duɔ waa Isirahel baamba yunŋu-na. A doŋ dii yiinŋu-na, Diilonŋ wuɔ doŋ tuɔ ce baa Davidi-i u deŋ cemma.

4: Goliyati maama

Kɔllu kar kɔllu

Huɔŋgu nanŋu juɔ hi, Filitē ba sorosibaa-ba jo da ba ji ce berru baa Sawul sorosibaa-ba-i. Baa kã ka suu jūɔŋgu nanŋu-na. Banamba waa bombor daama-na aa banamba-i bombor daama-na. Naacolŋo nanŋo waa Filitē ba sorosibaa-ba-na, ba taa ba bī-yo Golyati. U waa bedāŋgaraanŋu. Duɔ yiera da joroŋ ŋaa bɔluɔŋgu. Yiinŋu yiinŋu, duɔ ce u hel jo ji yiera Sawul sorosibaa-ba yaanŋa-na aa cira: «Hielaanŋ moloŋo na hɔlma-na u jo i ji muo. Duɔ yar-mi, muɔ baa mi nellenŋ-baamba-i hiere i ka bir na kɔraanŋ mie. Duɔ bi yanŋ mi yar-o, namei ka cer ce i kɔraanŋ namaanŋo-i.» Yinni manŋ joŋ u hel u hāl-ku nalāanŋu. Molo siɛ da holle kã ba ka muo. Ba

taa ba kãalã-yuo hiere. Davidi yaan̄ga naa yornu; u saa naa hi u kã sorosĩmma-na.

Yiingu nan̄gu-na, tuoŋo ji puor-o baa niiwuoni wuo u ka hã u mɔlbaa-ba-i. Wuɔ u cor a nu Goliyati piiye baa bafamba sorosibaa-ba-i. Davidi wuo cira: «Naacolŋ daa u cuɔ de! U piiye nel hama-i de-i-na? U piiye baa Weimantieŋo morre yaa dumande-i wei? Ma sie gbãa tĩ dumaan̄o-na.» Aa kã ka waŋ baa Sawul wuo fuɔ ka kã ka muo baa Gɔlyati-i. Sawul yaa waa nellentieŋo-i. U saa hũu-ma. Baa fanu banna. Sawul ji naa u hã-yo hũmelle-i wuo u kã. Korma saa ta ma da Davidi-i. Uu naa suɔ wuo Diiloŋo dii u huon̄-nu. Uŋ'a u ta, wuo bie daan̄gu baa jontãan̄gu. Aa kã ka biera jontãtãlẽiŋa a dii u jãnfaga-i-na aa pii u gbeini-i tuo gbar u kã Goliyati wulaa.

Gɔlyatiŋ juɔ'a u ne da u jo, wuo cira: «Iŋ biyaa daan̄gu ta ŋ jo-mie ŋaa juoron̄ muɔ.» Aa doŋ tuo piiye ãndababalanni u hã Davidi-i. Uŋ gbuu ji piiye ye huon̄gu-na, wuo cira: «Pie ŋ jo, dũnaamba ka ce ba bãan̄gu-i nie fiefie daayo-na ŋ sie hũu-ma.»

Davidi wuo bi cira: «Naŋ bi siire bie jigãn̄ga baa puɔluŋgu ta ŋ jo. Mei jo Diiloŋo-i Dɔr-wuon̄o jomma. U yaa tobiŋbiamba Tieŋo-i. Iŋ hel ŋ tuora u yaa-i yinni maŋ joŋ. U ka pigãan̄-ni u jãyãmma-i nyun̄go-i-na. Mi ka ko-ni aa kar ŋ yun̄gu-i. Dũnaamba ka wuo Filitẽ ba sorosibaa namaan̄o-i hiere, ku yaa nuɔmba-i hiere hĩema-na. Oba ka suɔ wuo ninsoŋ-Diiloŋo

yaa dii Isirahel baamba huonngu-na. Naŋ jigāŋ daaka-i baa ŋ puoluŋgu sie gbāa fa weima hā-ni ber daadu-na. Du wuyaa-na tī.»

Uŋ waan mafamma-i, baa doŋ ta ba wuo ba jārā ba-naa. Davidi wuo dii u naŋga-i u jānfaga-i-na a hiel jontātālle a dii jontāaŋgu-na, aa vīil-ku, aa naŋ tāmpēlle kā ka suur Goliyati yaadāmma-na. Wuo bi pāŋ cii ku. Parsii! Uŋ cii dumaanŋo-na, Davidi wuo gbar kā ka hiel Goliyati fuo fereŋ jigāŋga yaa-i a kar u yuŋgu-i.

Filitē ba sorosibaa-baŋ juo da Davidi kuo ba bedāŋga-raaŋgu-i, baa pisāllā baa gbaraŋgu. Isirahel baan baa sire ta ba pii-ba. Ba yaraa Filitēbaa-ba-ī ŋdumande yaa nuo-i.

Sawul juo tuo ce yelma Davidi-i-na

Davidin kuɔ Gɔlyati-i kuɔ gbuu dɔlnu Sawul; u yaa waa nellentienjo-i. Wuɔ hã Davidi-i u bilonjo-i u dii-yo u cienjo. Ba taa ba bĩ bilonjo-i Mikal. Aa naa ce Davidi jo ji tĩe fuɔ dumellenj. Davidi maama taa ma dɔlnu Isirahel baamba-i hiere. Huɔngu nanju juɔ hi, Davidi wuɔ ce sorosi ba yuntienjo; duɔ cira kumanj, ku yaa-i. Uɔj cie berru manj a yar hiere, nellenj-caan baa dii neini ta ba hãl ba tuɔlnu-yuɔ. Sawul wuɔ bir yanj aa bigãanj-yo. U cie-ku nenemungu tuo taara-yuɔ baa komma. A ne da Sawul fuɔ fere naa maar Diilonjo nunju-i, Diilonj wuɔ yanj u sa tiraa ce baa-yo ŋaa uɔj taa u ce baa-yo dumaa. Huɔngu nanju ku ce-yo ŋaa pepienju. Da ku sire-yuɔ de-i, Davidi bie koncuongu tuo mar u hã-yo. Duɔ mar hã-yo dumaanjo-na ku buɔ-yuɔ.

Yiinju nanju-na, Davidi wuɔ ji tuo mar u hã-yo. Kuɔ bir yanj aa du u huɔnga-i. Wuɔ bie u puɔlungu-i a nanj Davidi-i. Davidi wuɔ ciel puɔlungu saa hi-yo. A donj huɔngu fanju-na, Davidi tĩenanj maa ce kpelle u dumelle-na.

Sawul bienjo nanjo waa, ba taa ba bĩ-yo Yonatã. Ba waa jẽnaamba baa Davidi-i. Hũmma saa ta ma cor ba hɔlma-na. Baa naa pã jĩerun-nunju baa ba-naa. Banj fie pã nunju-i baa ba-naa, Davidi saa naa waa u gbãa tiraa tĩena Sawul dumelle-na. Wuɔ sire suur hĩen-nu ka taara terienju tĩena u

da-u-diei wuɔ Sawul baa da-yo. Ku saa da huɔŋgu, ba nellen-baamba namba nyaanu ka t̃ena baa-yo.

Diiloŋo saa nanna Davidi-i

Sawulŋ juɔ naa Davidi-i, wuɔ sire baa u sorosibaa-ba-i tuɔ taara-yuɔ. U cie bieŋa bɔi u taaramma-na. Diiloŋo waa Davidi huɔŋ-nu tuɔ kor-o weima-na hiere. Yiiŋgu nanŋu-na, Davidibaa-baŋ waa fuo t̃ena kusuoŋ-nu, Sawulbaa baa jo ji t̃ena ba caaŋgu-na ba saa suɔ, dii h̃ieŋgu-na. Davidi wuɔ yaŋ b̃aaŋgu t̃i aa ce fuɔ baa naacolŋo naŋo-i ba cumaŋ suur ba h̃olma-na da ba ka ne baŋ ceŋ kumaŋ. Uŋ suurii baa naacolŋo maŋ, ba b̃i-yo Abisa. Ba suurii ku yaa nuɔ-i k̃a ka da ba duɔf̃uŋ hiere. Halle bamaŋ taa ba niya nellentieŋo-i baa naa kor duɔf̃uŋ hiere. Nellentie fuɔ fere taa u duɔf̃uŋ baa u puɔluŋgu-i u caaŋgu-na a naara uŋ dii h̃umma-i yambara maŋ nuɔ-i. Abisa wuɔ cira: «Sawul kommaŋ-huɔŋgu yaa daaku-i, Diiloŋo'i h̃aa-ni baa-yo.»

Davidi wuɔ cira: «Diiloŋ uŋ haa umaŋ Isirahel baamba yuŋgu-na, da mi ko-yo, h̃umelle s̃i. I ka bie u puɔluŋgu yaa-i baa u yambara-i a ta.» Uŋ piiye dumaŋo-na, baa bie puɔluŋgu-i baa yambara-i a ta, molo saa suɔ. Baŋ taa maa celle, baa kaas̃iŋ da gbagaga a p̃iŋ-ba hiere. Baŋ siire, Davidi wuɔ fara tuɔ piiye baa-ba wuɔ: «Sorosibaa namaa, na sa niya na nellentieŋo-i fafamma. I biyaa u yambara-i baa u

puɔluŋgu-i, ni yaa daani i wulaa. Ii naa gbãa ko-yo, ŋga i saa ce-ma. Mi cãrã Diiloŋo-i u baa bi yaŋ muɔmi ku.»

Kuŋ cie dumaŋo-na, Sawul wuɔ pãŋ bir ka tiena terduɔŋ-nu aa yaŋ Davidi-i u ferɛŋ nuɔ. Davidi wuɔ dii nɛini tuɔ hãl u tuɔlnu Diiloŋo-i aa bi tuɔ hãl u jaal-o wuɔ u cienya-yuɔ u bigãarãamba saa da-yo ko-yo. Ku nɛini nanni yaa daani:

(Gbelie. 34.2-5) «Mi jaal Diiloŋo yaa bãaŋgu-i baa isuɔŋgu-i, u fafaaŋgu-i baa u hujarre maama siɛ gbãa karaanu-mie. Uŋ faa baa-mi, ku'i fiɛ mi huɔŋga-i fɛŋ daama temma-i. Bamaŋ kũɔma-i kaara hiere, ba yaŋ aa ba fɛ ba hɔmmu-i.

Yaŋ i tiɛ tuɔlnu Diiloŋo-i aa i tiɛ gbeliɛŋ-yo u ãnfafamma maama-na. Mi bĩɛ-yo, u siɛ. Hotiele maŋ waa-miɛ hiere, u halaŋ-de miɛ.»

(Gbelie. 63.5-8) «Diilo, mi taara mi ta mi tuɔlnu-nie fuɔ mi kuliŋgu.

Mi ka ta mi pigeŋ mi cãrã-nie.

Mi huɔŋga fiɛ gbarnu baa-ni.

Mi ka ta mi hãl nɛini-i mi gbeliɛŋ-ni baa hɔfɛlle.

Mi yufieŋ da a cõ yiŋgu maŋ nuɔ-i,

mi jɔguɔŋ naŋ maama yaa yoŋ.

Niŋ kãayã-miɛ dumaa, mi jɔguɔŋ ku yaa-i.

Mi huɔŋ da ka ce ka fɛ fuɔ cuo kaalma.»

Davidi hãlãa neini bɔi a hã Diiloŋo-i weima bɔi-i-na. Ni yaa baŋ biŋ-niŋ gbeliemaŋ-neini-i Diiloŋ-nelmaŋ-sebe-i-na.

5: Sawul kãa ka dii u naŋga

Huoŋgu naŋgu juɔ hi, Sawul wuɔ donya siyiemba-i hiere Isirahel-na. Ku huoŋgu-na, Diiloŋ-maama ji hi Samiel, baa fuure-yuɔ u nehollena. Ba bĩ nelle-i Arama.

Yiingu naŋgu-na, Filitē ba sorosibaa-ba ji tigiin ba-naa. Sawul wuɔ nu-ma aa bi tigiin u baamba-i. Uŋ juɔ da Filitē ba baamba-i, u kũɔŋ maa doŋ ta ma nyen. Wuɔ piiye baa Diiloŋo-i. Iŋga Diiloŋo saa seŋ sũnuŋgu yuɔ: u saa piiye baa-yo dãnsãaŋ-nu, u saa bi puɔr moloŋo u wulaa. Sawul wuɔ ne ma cu u huoŋga-i. Wuɔ waŋ baa u kɔraamba-i wuɔ: «Na suɔ cieŋo naŋo umaŋ yuuriyen wei? Mi taara mi ka yuure ne.»

Kɔraaŋ baa cira: «Ãndɔr-na, cieŋo naŋo dii tuɔ yuure.» Sawul wuɔ hiel nellentaŋ-joŋgorbaa-ba-i aa naa dii joŋgorgbãŋgbãlãamba, da ŋ da-yo ŋ sie suɔ wuɔ u yaa-i. Aa bie nuɔmba hãi ba ta ta ba kã cieŋ daayo wulaa. Baŋ'a ba hi, ba hii isuɔŋ-nu. Sawul wuɔ gbē cieŋo-i wuɔ: «Mi juɔ ŋ da ŋ ji yuu kuomba-i hã-mi.»

Cieŋ gbē-yo wuɔ: «Iŋ suyaa wuɔ Sawul duɔnya siyiemba-i hiere nelle-na, ku baa ji waa ŋ juɔ da ŋ ji firre-muɔ ba da ba ko-mi?»

Sawul wuɔ cira: «Muɔ baa Diiloŋo, molo sie gãŋ baa-ni daama-na.»

Cieŋ wuɔ cira: «Ŋ taara mi yuu kuloŋ hayo-i hã-ni?»

Sawul wuɔ cira: «Mi taara ŋ yuu Samiel.» Cieŋ wuɔ doŋ u maacemma-i. Uŋ juɔ'a u ne da Samiel wuɔ kaasĩŋ da gbagaga aa naa cira: «Bige-i cie ŋ ta ŋ tãal-mi? Nuɔnei si Sawul wei?»

Sawul wuɔ cira: «Baa kãalã. Ŋ daa bige-i?»

Cieŋ wuɔ cira: «Mi daa kuloŋ naŋo, u hel u jo.»

Sawul wuɔ cira: «Uu dii nie?»

Cieŋ wuɔ: «Bĩncɔiŋo, u diyaa waan-jongoruo.» Sawul wuɔ pãŋ suɔ wuɔ Samiel yaa-i, wuɔ pãŋ dũuna. Samiel wuɔ yuu Sawul wuɔ: «Ŋ saa suɔ wuɔ mii dii ta mi fiisa wei? Bige-i cie ŋ ce ba bĩ-mi?»

Sawul wuɔ: «Mi huɔŋga saa tĩena terduɔŋ-nu, Filitẽbaa-ba dii ta ba gãŋ baa-mi aa Diiloŋo tiraa nanna-mie. Da mi yuu-yo baa mamaŋ u sie sie-mi, ku'i cie mie ba yuu-ni hã-mi. Jande, pigãaŋ-mi miŋ saaya mi ce kumaŋ.»

Samiel wuɔ gbẽ-yo wuɔ: «Naŋ fere ŋ daa Itieno naana-nie, u cie ŋ bigãarãŋo. Ma ce nie aa ŋ ta ŋ yuu muɔ mafamma-i? Uŋ'a naa puɔr mi waŋ mamaŋ baa-ni, ma yaa daa-niŋ daama-i. U hũyãa fõŋgũɔ-i ŋ wulaa a hã Davidi baa-yo. Niŋ'a ŋ saa nu u nuŋgu-i, niŋ yagaraa ŋ saa ko Amalekibaa-ba-i hiere ku'i cie Itieno tuɔ 86 ŋ baa-ni nyuŋgo-i-na. Daaku-i

hãaŋo! U ka hã Filitēbaa-ba-i baa Isirahel baan namaaŋo-i hiere ba ce ba bãaŋgu-i nei. Bande baa bisīnuo, nuo baa ŋ bepuɔmba-i hiere na ka jo ji yuo-ye kuon-nelle-na.» Sawul purru pãŋ karnu, wuo hel cii. A ne da uu naa ce yififiŋgu u saa wuo bĩŋkũŋgu. Fõŋgũo saa waa-yuo. Ciŋ daa wuo pie u caaŋ-nu ka cira: «Nellentie, mi nuo niŋ waan mamaŋ. Mi hĩerã kuliŋgu-i aa ce niŋ'a mi ce mamaŋ. De-i-na, yan mi jo baa niiwuoni celle ji hã ŋ wuo, ku yaa ŋ ka da fõŋgũo bir kũŋ.»

Sawul wuo cira: «Yan, mi sie wuo.» Uŋ'a naa jo baa bamaŋ a naara ciŋo-i baa gbãŋ baa-yo u ji hũu-ma duo wuo. Uŋ hũyãa-ma dumaanŋo-na, wuo sire tĩena. Balyuŋgu waa baa ciŋo-i, wuo ko balyuŋ daaku-i a ce niiwuoni-i bie hã Sawul baa u saataamba hãi baan daaba wuo aa suo bie hũmelle-i ta ba kũŋ.

6: Sawul kuɔ u fere

Sawulŋ birii kũŋ, Filitēbaa baa tiraa jo ji diire-bei baa berru a ko u bepuɔmba-i ba siei-i-na. Davidi jĩŋo-i Yonatã tĩyãa-manŋ. Sawulŋ daa-ma dumaanŋo-na, wuo ko u fere bɔlbɔl. Samielŋ waan-ma dumaa, ma bi cie dumei. Sawulŋ maaraa Diiloŋo nuŋgu-i ku'i juo baa u kuliŋgu-i. U yagaraa Diiloŋo nuŋgu-i aa tiraa sire kã wuo siyiemba ka kãyã-yuo, ku'i cie Diiloŋo hel u huon-nu.

Sawul kuu yiingu maŋ nuɔ-i, baa gbar ka tūnu Davidi-i baa-ma. Ba taa ba ne wuɔ sī ku ka dɔlnu Davidi-i. Ŋga Davidiŋ nuɔ nel daama-i, wuɔ haa u nammu-i u yuŋ-nu. Sawul kuliingu jaan-yo, ku huraa u j̄eŋo kūŋgu-na. U taa u kuye u j̄eŋo maama.

F̄ɔŋḡotes̄inni hii Davidi-i

Davidi waa Yuda dūŋ-wuonjo. Ba b̄incuɔŋ baa waŋ baa-yo wuɔ u ce nellentienjo. Aa bi waŋ baa Isirahel dūnni nanni baamba-i wuɔ ba yaŋ Davidi ce ba nellentienjo hiere. Huɔŋgu nanju juɔ hi, nuɔmba-i hiere Isirahel-na baa sire wuɔ Davidi ce ba nellentienjo. Baa naa suɔ wuɔ Diilonjo taara Davidi yaa ta tobis̄ibiembra yaan-na a waa ba yuŋ-nu. Davidi wuɔ siɛ. Kuɔ gbuu dɔlnu nuɔmba-i hiere. Ku waa Davidi duɔ dii u nanja-i mamaŋ nuɔ-i, Diilonjo migāan-ma hā-yo. U kāayā-yuɔ baa u sorosibaa-ba-i ba yar ba bigāarāamba-i. U cie u nelle ce b̄oi. Yebusibaa-ba waa Yerusalemu-i-na, u donya-bei aa ce nelle fande-i Isirahel baamba diele aa ma u c̄iingu-i kusuc̄uŋ-nu'i.

Davidiŋ maa u c̄iingu-i, wuɔ doŋ tuɔ ne uŋ ka ma dūbuɔ maŋ temma-i a hā ba ta ba jaal Diilonjo-i. Diilonj wuɔ b̄i u p̄ɔp̄uɔrbilonjo nano-i ba b̄i-yo Natā. A ji waŋ baa-yo wuɔ: «Kā Davidi wulaa ŋ ka waŋ baa-yo wuɔ m̄ei ciera fuɔ saa saaya u ma dūŋgu-i hā muɔ. Dii miŋ hielaa na tobaa-ba-i Esipi-i-na, mi t̄iyāa kompan-dūŋ-nu ba ta ba wuɔra ba b̄iŋ

baa-mi, mi saa ji gbẽ moloŋo yinduŋgu wuɔ u ma dũŋgu hã-mi.

Davidi fuɔ maŋ daayo-i, u waa ãncĩinaŋo u to wulaa, mi kã ka biɛ-yo a jo ji ce-yo fõŋgõtieno. Mi cienya-yuɔ u bigãarãamba saa gbãa ce-yo bĩŋkũŋgu. De-i-na, mi taara mi ce-yo nelbuɔ. Molo saa da u bɔbɔima temma hĩema-na yogo. U ka waa u fereŋ nuɔ aa u bigãarãamba ka ta ba ne-yo baa ba yufieŋa yoŋ ba sie gbãa ce bĩŋkũŋgu yuɔ.

Duɔ saa ji waa, mi ka hã u huonŋu yaa baa fõŋgõtēsĩnni-i. U bieŋo'i ka ma dũŋgu-i hã-mi, fuɔ sĩ. U cie berru bɔi cor. U kuɔ nuɔmba bɔi. Terieŋgu faŋgu-na, fuɔ saa gbẽ u ma mei dũŋgu-i. U bieŋo'i ka sire ma-ku. U ka sire ce nellentieno aa mi ka ta mi kuye u maama-i bãaŋgu-i baa isuŋgu-i. Waŋ baa-yo wuɔ u dũŋgu sa ji gbuo dede aa u fõŋgõtēsĩnni sa bi ji gbuo dede.» Natã wuɔ sire ka hi Davidi-i baa-ma.

Davidi cie ãnfafamma Yonatã bieŋo-na

Huonŋu nanŋu juɔ hi, Davidi wuɔ yuu da kuɔ molo tĩyãa Sawul dũmelleŋ-baamba-na. Sawul maacembiloŋo naŋo waa, ba taa ba bĩ-yo Siba; baa bĩ u jo. Uŋ juɔ, Davidi wuɔ yuu-yo wuɔ: «Ba bĩ nuɔnei Siba-i wei?»

Naacolŋ wuɔ sie wuɔ: «Ûu, ba bĩ muɔmei Siba-i.»

Davidi wuɔ cira: «Sawul bisãlmba-na, molo tĩyãa yogo wei?»

Naacolŋ wuɔ cira: «Yonatã biẽŋo naŋo dii, ŋga u gbeini jaŋ-
yo ni hã-i-na hiere, u sa gbãa wuɔ fafamma.»

Davidi wuɔ yuu wuɔ: «Ba bĩ-yo nie?»

Siba wuɔ cira: «Ba bĩ-yo Mefiboseti.»

Davidi wuɔ cira: «Dɛ-i-na uu dii hie?»

Siba wuɔ cira: «Uu dii Makir terieŋ-nu, dii Lodaba.» Davidi
wuɔ puɔr ba kã ka biɛ-yo jo baa-yo.

Uŋ juɔ ji hi, wuɔ dũuna Davidi yaaŋga-na a jaal-o. Davidi
wuɔ yuu-yo wuɔ: «Ba bĩ nuɔnei Mefiboseti-i wei?»

Naacolŋ wuɔ: «Ûu, muɔmei.»

Davidi wuo: «Baa waŋ korma da-ni. Mei j̄ieŋo'i waa ŋ to-i. Mi taara mi kāyā-nie. Ŋ haayieŋo-i Sawul h̄ema-i hiere mi ka h̄a-ni baa-ma. Aa a doŋ nyuŋgo, ta ŋ jo ŋ wuo niwuoni-i baa muo yinni maŋ joŋ.»

Mefiboseti wuo tiraa d̄uuna jaal-o aa naa cira: «Nellentie, mi sie gbuu gb̄aa jaal-ni, ŋ cie baa-mi cor. Ku sa ji cor daaku-i.» Davidi wuo b̄i Siba-i a waŋ baa-yo wuo: «Sawul nagāŋ-niini-i hiere baa u bisāimba niini-i mi ka h̄a Mefiboseti-i baa-ni. Nuŋo-i baa ŋ bisāimba-i baa ŋ k̄raamba-i hiere na ka ta na c̄aa u yaa-i. U ka tuo jo i tie wuo baa muo yinni maŋ joŋ.

Siba bepuomba waa c̄incieluo ba ndii aa u k̄raamba-i nuomba komorre. Wuo waŋ baa Davidi-i wuo: «Nellentie, niŋ'a mi ce mamaŋ, mi ka ce-ma.» A doŋ yiŋgu faŋgu-na, Mefiboseti wuo tuo wuo kaladuŋ-nu baa nellentieŋo-i. U waa ŋaa nellentieŋo bieŋo. Beŋoŋo waa baa Mefiboseti-i. Ba taa ba b̄i-yo Mika. Kuŋ cie dumaŋo-na, Siba-i baa u morre-i hiere baa ce Mefiboseti k̄raamba. Nellentieŋ uŋ juo ce u tuo wuo baa fuo, wuo k̄uol u b̄imb̄inni-i jo ji t̄ena Yerusalemu, nellentieŋo caaŋ-nu.

Davidi gaala baa moloŋ cieŋo

Ku waa belle belle, huŋgu naŋ da kuŋ hi, sorosibaa-ba k̄a hiere berruŋ. Ku huŋguŋ juo hi, Davidi fuo fere saa k̄a, wuo t̄ena aa naa saaŋ sorosi ba yuntieŋo naŋo baa sorosibaa-ba-i ba da ba ka ce berru-i baa Amonibaa-ba-i. Ba

taa ba bī naacolḡo-i Yohabu. Baa kā ka muonu Amoni ba nelle nande-i aa ta ba tigiij da ba ka diire ba nenyuḡo-na, ba bī-yo Araba.

Davidi dūḡgu waa sāḡkānsō; yibieḡa faḡa-na, wuḡ tīe dii u yeliḡgu-na aa fara da cieḡo naḡo ce hūmma. Cefefeiḡo naḡo. Wuḡ ce ba yuure u kūḡgu-i aa jo ji tūnu-yuḡ. Ba taa ba bī cieḡo-i Baceba. U bōlḡ waa sorosiyieḡo. Ba taa ba bī-yo Uri. Ba yaa naa kā berru-na.

Davidi wuḡ ce ba bī cieḡo-i hā-yo. Uḡ juḡ, wuḡ bel-o galla baa-yo aa ce u bir kūḡ. Uḡ gaala baa-yo dumaḡo-na, kusūḡgu yiera cieḡo-na. Wuḡ puḡr ba ka waḡ baa Davidi-i wuḡ cei curaa-yo. Davidi wuḡ saḡ yalle sorosi ba yuntieḡo-na wuḡ u yaḡ bōḡo jo. Sorosi ba yuntieḡ wuḡ hā Uri-i hūmelle-i u ta jo. Uriḡ juḡ ji hi, wuḡ paasīnya kā Davidi wulaa. Davidi wuḡ jaal-o yuu kuḡ cor dumaa dii berruḡ-terieḡgu-na. Uri wuḡ bie piiye pigāḡ-yo. Uḡ juḡ piiye tī, Davidi wuḡ ce sām̄ma yuḡ baa bīmbīnni nanni aa naa cira u kūḡ ka fiisa dumaa. Uri wuḡ hel bir kā ka tīena baa u nabaamba maḡ nieyaḡ nellentieḡo cīḡgu-i; u saa kūḡ. Baa jo ji tūnu nellentieḡo-i wuḡ Uri dii tīena fondumelle-na. Nellentieḡ wuḡ ce ba bī-yo hā-yo. Uḡ juḡ, nellentieḡ wuḡ cira: «Ḳ hilaa termaḡ-nu jo, kūḡ ka fiisa dumaa.»

Uri wuḡ cira: «Nellentie, Itieḡo kporuo dii kompaḡ-dūḡ-nu, Isirahel sorosibaa-ba-i baa Yuda baamba-i hiere ba cḡ kompaḡ-dūnniḡ, sorosibaa ~~na~~ i yuntaamba-i hiere baa dii

ta ba cɔɔ hĩeŋ-nu, muɔ mi ce nie aa jo ji galla mi dũŋ-nu baa mi cieŋo? Mi sie tãal-ni, mi sie sie aa ce-ma!»

Davidi wuɔ cira: «Da ma waa dumaanjo-na, cɔ bande-i-na, bisĩnuɔ mi ka hã-ni hũmelle-i ŋ kũŋ.» Uri wuɔ cɔ terienju-na.

Ku cuo kaala-i-na, Davidi wuɔ bĩ-yo wuɔ ba ji wuo niiwuoni. Uri wuɔ jo. Davidi wuɔ gbuu hã-yo kolma-i u nyɔŋ ye. Uŋ fie ye, u saa kũŋ. Bãanɔŋ juɔ tĩ, wuɔ kã ka galla baa u nabaamba maŋ nieyaŋ nellentieŋo-i.

Davidi tigiŋ Uri kuliŋgu-i

Uriŋ yagaraa u saa kũŋ u cĩŋgu-na, ku cuo kaala-i-na, Davidi wuɔ nyegẽŋ sebe a hã-yo wuɔ u ka hã ba yuntienjo-i baa-yo dii berruŋ-terienju-na. Uŋ waan mamaŋ sebe-i-na ma yaa daama. U ciera wuɔ: «Yohabu, ber da du gbuu huol terienju maŋ nuɔ-i, dii Uri-i kusuɔŋ-nu'i aa na bir homma aa na yaŋ-yo u diei. Mi taara berru wuo-yo.» Sorosi ba yuntien wuɔ bi ne terienju maŋ balaan a dii Uri-i. Ba cie Uri-i dumei a ko-yo. Uŋ kuu, sorosi ba yuntien wuɔ puɔr moloŋo Davidi wulaa wuɔ u ka tũnu-yuɔ kumaŋ dii. Pɔpuɔrbiloŋ wuɔ kã ka tuɔ piiye baa Davidi-i wuɔ: «Nellentie, gboluon daaku-na i bigãarãamba jĩenya-yie. Ba hilaa pũulã-yie, i gbãŋ baa-ba donya-bei. I kaa tie suur baa-ba ba nelle-na, ba sorosibaa-ba tĩe dii dũnni dɔɔ-i-na aa ta ba naŋ-ye baa puɔlni. De-i-na, i baamba namba tĩyãa-maŋ. Halle Uri saa hel-mei.»

Davidi wuɔ waŋ baa pɔpuɔrbilɔŋo-i wuɔ: «Da ŋ bir kã, ŋ ka waŋ baa Yohabu-i wuɔ u baa yaŋ ku kara u kũɔma-i. Bɛr da du waa terienɔu terienɔu, kulo siɛ gbãa naa. Wuɔ u kã baa bubuɔsĩnni u ka diire i bigãarãamba-na u muonu ba nelle-i.»

Davidi biyaa Uri cieŋo-i

Bacebaŋ juɔ nu wuɔ berru wuyaa u bɔɔ-i, wuɔ ce u maama-i. Kuliingunɔ cie cor, Davidi wuɔ ce u kũɔl kã fuɔ dumellenɔ. U pãaŋ dii-yo u cieŋo. Uŋ juɔ'a u hoŋ, wuɔ hoŋ naacombilɔŋo. Iŋga Davidiŋ cie kumaŋ daaku-i ku saa dɔɔnu Diilɔŋo-i. Diilɔŋ wuɔ puɔr Natã-i u wulaa. Natã wuɔ ta kã. Uŋ kãa, wuɔ naŋ gbãnalãaŋ daaku-i baa-yo wuɔ: «Nellentie, weiŋo naŋo waa nelle nande-na, u tũɔlmba-i baa niimba-i molo siɛ gbãa kãŋ-ba. A ne da nawalŋo naŋo bi waa nelle fande-na baa tũnnɔɔŋo diei yoŋ.

Yiingunɔ naŋgu-na, nerie ji har weiŋo-na. Weiŋo bir yaŋ fuɔ muɔru-i aa kã ka bel nawalŋo tũnnɔɔŋo yaa-i a ko hã u nerienɔo-i.»

Davidi huɔŋga pãŋ kũɔl. Wuɔ cira: «Fuɔ temma saaya baa komma; u sa suɔ hujarre. De-i-na, u saaya u pã tũnnɔnaamba naa tũnnɔɔŋ daayo sɔlaaŋgu-i.»

Natã wuɔ cira: «Davidi, weiŋo maŋ cie maacemma famma-i u yaa nuɔŋo-i. Kar ŋ tũŋgu-i ŋ nu Itienɔ uŋ waŋ mamaŋ baani. U ciɛra wuɔ:

«Muɔmɛi ciɛ-ni nellentienɔ nuɔ Isirahel-na.

Mi hũyãa-ni Sawul nammu-na.

Aa ce ɲ waa u dumellenɲ-baamba yuɲ-nu.

Mi hãa-ni u caamba-i.

Mi hãa-ni Isirahel baamba-i baa Yuda baamba-i.

Kufanɔgu saa gbẽ baa-ni wɛi?

Da kuɔ ku saa gbẽ, mi gbãa naara kuanɔgu hã-ni.

ɲ maaraa mi nuɲgu-i aa ce kumaɲ sa dolaanuɲ-miɛ.

Bige-i juɔ baa kufanɔgu-i?

ɲ ciɛ ba ko Uri-i berru-na.

ɲ ciɛ Amonibaa-ba ko-yo aa ɲ biɛ u ciɛɲo-i.

A donɲ nyuɲgo, ba ka ko nuɔmba bɔi ɲ dumelle-na.

Niɲ biyaa Uri ciɛɲo-i, kuu dii ɲaa ɲ saa kãɲ muɔmɛi.

Mi ka gãɲ baa-ni.

Mi ka hũu ɲ caamba-i a hã naɲ ferenɲ wuoɲo baa-ba.

Ma ka ce ɲ da-ma nuɔ baa ɲ yufelle.

Kutienɔ ka galla baa-ba nuɔmba yufelle-na.

Naɲ fuyaa ce ɲ maama-i.

Muɔmi ka ce daama ce nuɔmba yufellenɲ, bãhulaanɔgu-na.»

Davidi wuɔ cira: «Coima saa fa, mi cãlãa cemma.»

Natã wuɔ cira: «Niŋ suyaa-ma wuɔ ŋ cãlãa, Diiloŋo ka yaŋ ma tĩ; ŋ sie tiraa ku. Iŋga ŋ saaya ŋ suɔ wuɔ ŋ ka ce Diiloŋo bigãarãamba dii ba yaaŋga-i yuɔ. A ce dumaaŋo-na, naacombiloŋo maŋ huɔŋ daayo-i, u ka bir.» Natãŋ waaŋ mafamma-i wuɔ ta aa naa yaŋ Davidi-i. Ku saa da yinni, Baceba biloŋ wuɔ cii jarma-na a bi ku ŋaa Natãŋ waaŋ-ma dumaa.

Davidi cãarã Diiloŋo-i

Ku huonŋu-na, Davidi wuɔ hãl nalãaŋgu a cãrã Diiloŋo-i. Nalãaŋgu faŋgu dii gbeliemaŋ-neini-na. Ku nelma yaa daama: (*Gbelie. 51.3-4; 6a; 9-10*)

«Diilo, ce hujarre mie.

Min cie kuujangu maŋ nie, baa gãŋ baa-mi.

Iŋ fafaangu temma sã,

ŋ hujarre temma bi sã.

Hur mi ãmbabalma-i aa ŋ yaŋ mi waa welewele.

Mi saa suɔ cemma.

Kumaŋ sa dolaanuŋ-nie mi cie ku yaa-i.

Migãaŋ mi huɔŋga-i mi waa mi feŋeŋ nuɔ.

Ce mi bir nelfeŋeŋ muɔ.»

Davidi diyaa gbeliemaŋ-neini bɔi. Nein daani-na, u waaŋ naacolŋo naŋ maama bɔi wuɔ u ka jo hĩema-na ji tuɔ ce

Diilonjo huonja-i. Ba bī kufanju tienjo yaa-i “Mesi-i” Ebirema-na. Ku yungu yaa wuɔ Diilonj-yufellenj-noljo. Wuɔ u ka waa Davidi hāayēljo. U ka waa jigāntienjo aa tiraa waa nellentienjo, aa u fōngōtesīnni sa ji tī dede. U bigāarāamba ka ciinu. Duɔ jo, ba sie yanjo-yo. Aa yiingu dii baa yiingu, fuɔ ferej jīenjo yaa ka hel u huonj-nu. Ba ka kar coima haa-yuɔ aa bel-o kā baa-yo fāamaanj ba terienj-nu. Ba ka firre-yuɔ aa cal u jonjorbaa-ba-i ba-naa nuɔ. Wuɔ ba ka fō u gbugbeinjo-i baa puɔlunju aa ko-yo. Ŋga da ba ko-yo u sie da yinni u ka sire hel jo. Duɔ jo, u ka nyugūnj kā Diilonjo wulaa aa suɔ bir jo ji ger nelbiliemba-i. Nuɔmba boi ka cīina-yuɔ ŋga Diilonjo sie cīina-yuɔ.

Davidi taa u kuye Diilonj-maama-i. A ce dumaanjo-na u hālāa neini boi a jaal-o.

Uŋ juɔ vāa aa hāl nalāangu manj perienj aa Diilonj-maama suɔ da ma hi-yo ku nelma yaa daama: «*Diilonjo gbē-mi wuɔ: ‹Fōngōtienjo manj cienj u fōngū-i fafamma aa tuɔ kāalā-mie uu dii ŋaa bāansēnienju...›»*

7: Fõngõtesĩnni hii Salomõ-i

Davidi cie bien komuõña hãi Isirahel baamba yungu-na. U gbuu ji vãa aa suõ ku. U waa bĩnkũntieño aa nuõmba taa ba kãñ-yo terni-na hiere.

Baceba juõ tiraa da naacombiloño naño baa-yo. Ba taa ba bĩ ufaño-i Salomõ. U yaa juõ hor tuõño-i fõngõtesĩnni-na Isirahel-na.

Salomõñ biyaa nelle-i, Natã-i baa Sadõki-i baa kã u wulaa ka kũnna namma u yungu-na a pigãañ wuõ u cie nellentieño kelkel. Natã waa Diilopõpuõrbiloño aa Sadõki waa jigãntieño.

Huõngu fañgu-na, tobisĩnniñ-dũngu waa Gabãõ. Salomõ wuõ sire nyaanu kã duõ ka jaal Diiloño-i. Uñ kãa, wuõ ko bĩmbaamba nuõsi ba ndii a hã Diiloño-i. Ku isuõngu-na, Diilonõ wuõ carra-yuõ dãnsãañ-nu a wañ baa-yo wuõ: «Salomõ, ñ taara bige-i mi hã-ni baa-ku?»

Dãnsãañgu-na Salomõ wuõ cira: «Diilo, ñ silaa ce baa mi to-i cor; ñ saa nanna-yuõ yinduõngu. De-i-na, ñ cie muõmei wuõ u ciilungu-i fõngõtesĩnni-na. Ñga mi yaanga yuraanu mi sa suõ miñ ka bel fõngõtesĩñ daani-i dumaa ni fa mi wulaa. Mi taara ñ ce-mi nelnurãñ muõ mi suõ ni cemma aa ta mi suõ kuufafaangu mi bõ-ku kuubabalaangu-na.»

Diilonõ wuõ sie-yo dãnsãañgu-na wuõ: «Niñ yaañ weisĩnni-i baa fõngõtesĩnni-i aa cira ñ taara nelnulle, ku dõlaanu-mie

baa-ni. Niŋ taaraŋ kumaŋ, mi hãa-ni baa-ku tĩ. Mi cie-ni nelnurãŋ nuu. Iŋ ka ta ŋ suu weima-i hiere ma belma.»

Salomuu juu sire duufũmmu-na, wuu suu wuu dãnsãgbãŋgbãlãaŋgu sĩ daaku-i. Wuu bir kã Yerusalemu-i-na ka tuu ce u fĩŋgũtesĩnni-i. Diilonu uŋ waaru-ma dumaa ma bi cie dumei: Salomuu nu nelma-i ma numma-i. Bamaŋ da ba ce ba-naa aa juu u wulaa, u suu nelma fielnumma hã-ba. Molo saa tuu nu nelma-i a yii baa-yo.

Cẽcẽmuŋgu muyaanu Salomuu yuŋgu-i

Yiingu naŋgu-na, caamba namba juu ce ba-naa bilon-kũŋ-nu aa tũu ba-naa juu u wulaa baa ku nelma-i. Baŋ juu, wuu hã dĩelã-wuonũ-i ãndaaru-i, wuu cira: «Muu baa cieŋ daayo-i ii dii duduuru-nu. I huuru naacombiamba hiere aa yinni siei dii i holma-na. Muumei buuru igẽna aa yinni siei ku huonũgu-na fuu bi buru. Ku saa da yinni, isuuruŋgu naŋgu-na, fuu bilonũ bir. Uŋ kuu huuruŋgu-na, mei taa mi duufũ; u bir bie-yo juu galla-yuu mei caaru-nu aa bie mei wuonũ-i.» Cieŋo naŋo paŋ cira: «Coima, u kar coima! Mei bieŋo yaa daayo-i. Naŋ wuonũ yaa kuu.» Ku sire bel vaa!

Salomuu wuu juu naa u wuu baa-ba wuu ba budii, aa naa ce u maacembilonũ naŋo juu baa jigãŋga. Jigãŋgaŋ juu, wuu gbẽ maacembilonũ-i wuu: «Karnu bilonũ daayo-i sũmma hã ŋ hã cieŋ daayo-i sũmma diei aa ŋ bi hã daayo-i sũmma diei.» Cieŋo maŋ hãaliŋ-wuonũ wuu cira: «Karnu-yuu, ku yaa ciiru

ka karnu.» Dīēlā-wuoŋ wuo cira: «Da ma waa dumaŋo-na, bɔlbɔl na hā-yo baa-yo; baa na ko-yo.» Nellentiej wuo waŋ baa maacembiloŋo-i wuo: «Baa ko biloŋo-i, hā cēdīēlāŋo yaa baa-yo; fuɔ wuoŋo-i.» Ninsie ninsie, biloŋo nyu kerre yaa waa ufaŋo-i. Baŋ'a ba ko-yo, u hujarre bilaa-yo.

Nuɔmba-i hiere Isirahel-na baa nu-ma ka saa wuo Diiloŋo cie Salomɔ-i nelnurāŋo. Salomɔ diyaa neini bɔi aa bi nyegēŋ bīncuoŋ-nelma bɔi. Uŋ nyegāaŋ bīncuoŋ-nelma maŋ, manamma yaa daama:

«Neliēŋ nuɔ ŋ ce nie a gbāa ce nelnurāŋ nuɔ? Dīēlā-kūŋgu yaa daaku: a haa ŋ naŋga-i Diiloŋo-na aa ta ŋ kāŋ-yo.» (*Bīncuoŋ-nelma 1.7*)

«Ta ŋ nu ŋ bīncuoŋba nuŋgu-i, baŋ waŋ mamaŋ ma ka kāyā-nie bɔi.» (*Bīncuoŋ-nelma 1.8-9*)

«Mi bie, Diiloŋ duɔ jīer-ni, baa yaŋ ma jaŋ-ni. Bamaŋ maama-i dɔlaanuŋ Diiloŋo-i u jīer ba yaa-i ŋaa neliēŋo baa u bieŋo. Diiloŋ uŋ'a u sa taara u da nimaŋ baa u yufelle-i nii dii niehāi. Ni yaa daani: Bombolma, coima, nelkolle, ānjɔɔbabalamma, āncebabalamma, āntāalāmma baa nelgbolle.» (*Bīncuoŋ-nelma 3.11-12*)

«Huhurma sa dɔlnu Diiloŋo-i, viisinni'i dɔlaanuŋ-yuo.» (*Bīncuoŋ-nelma 11.1*)

«Nelnurāŋo yaa umaŋ siyaaŋ ba dii nelma u tūnnina.» (*Bīncuoŋ-nelma 12.15*)

«Da η sie moloŋo-i yambaa, ku fē u huŋga-i. Noparaaŋgu du huŋga.» (*Bĩncuŋ-nelma 15.1*)

«Diiloŋo ce baa bamaŋ nuŋ u nuŋgu-i. Umaŋ duŋ haa u naŋga-i Diiloŋo-na kutieŋo yuŋgu dɔlaa.» (*Bĩncuŋ-nelma 16.20*)

«Nelfefeiŋo kuye ānviima. Nelbabalaamba daa ānviima-i yahuolo.» (*Bĩncuŋ-nelma 21.15*)

«Umaŋ duŋ tuŋ suŋ u nuŋgu belma, u sa suu baa bāaniŋo.» (*Bĩncuŋ-nelma 21.23*)

«Yefafalle bɔyaa weisĩnni-na. Nuŋ da ba ta ba kãŋ-ni, ku bɔyaa gbeiŋa-na aa tiraa buŋ sēne-i-na.» (*Bĩncuŋ-nelma 22.1*)

Dufafanni bɔi dii Isirahel-na Salomɔ yaa buu ni toeŋa-i. U taa u taara Isirahel yar nileiŋa-i hiere fafaŋgu-na. U taa u taara nileiŋa-na hiere hĩema-na Yerusalemu temma baa waa fafaŋgu-na.

Diilodubuŋ mamma-i

Davidiŋ uŋ taa u taara u ma Diilodubuŋ maŋ, bepolŋo duŋ baa fuŋ mamma yaa igēna. U puɔraa ba kã termaŋ-nu ka jo baa u niimanni-i. Uŋ puɔraa nuɔmba maŋ, molo sie gbāa kãŋ-ba. Aa ce ninsoŋ-dumarāamba jo ji hāalā u nelleŋ-baamba-i dumalle-i ba da ba ma Diilodubuŋ-i fafamma. Dũŋ daaku maa nuɔmba yufelleŋ. Ba taa ba kaal ku fafaŋgu-i.

Dũŋguŋ bālāa, Salomɔ wuŋ bĩ nuɔmba-i hiere wuŋ ba ji puure-kuɔ. Nuŋ baa hel terni-na hiere jo. Ba maama saa

naa fa ba yuliŋgu-i. Banamba taa ba cɔ gborsanniŋ. Dũŋgu puurmaŋ juɔ hi, Salomɔ wuɔ yiera nuɔmba yaanŋa-na aa naa cārã Diiloŋo-i wuɔ u tuɔ niya dũŋ daaku-i kere ku maa fuɔ yerreŋ. U Diilocārãlle-na, u ciera wuɔ: «Diilo, mi maa dũŋ daaku-i hã nuɔnei ŋ da ŋ tĩena-kuɔ kudei. Diilo, ŋ ka tĩena baa-ye hĩema-na wei? Dɔrɔ-i baa hĩema-i ni sie gbẽ Diiloŋo duɔ tĩena. I ce nie aa cira Diiloŋo gbãa tĩena dũŋ daaku-na? Diilo, jande nu ŋ baamba wulaa nyuŋgo-i-na. Ta ŋ niya dũŋ daaku-i bãaŋgu-i baa isuɔŋgu-i. Bamaŋ da ba jo dũŋ daaku-na ji cārã-nie baa mamaŋ, ce-ma ŋ hã-ba.»

Uu naa jo baa niipãnni ji hã Diiloŋo-i. Uŋ juɔ cārã Diiloŋo-i tĩ, dãamu nammu hel dɔrɔ-i-na a jo ji kukul niipãŋ daani-i hiere. Diiloŋ wuɔ ce dũŋgu-i hiere da cerre. Nuɔmbaŋ daa dãamu-i baa dũuna hiere jaal Diiloŋo-i aa ta ba piiye wuɔ: «Diiloŋo faa aa u nelnyulmu sa ji tĩ da.»

Diiloŋo pãa nuŋgu baa u baamba-i

Baŋ puurii dũŋgu-i, Diiloŋ wuɔ carra Salomɔ-i ku isuɔŋgu-na a waŋ baa-yo wuɔ: «Mi nuɔ ŋ cacãruŋgu-i. Mi ka ce dũŋ daaku-i mi kũŋgu a tĩena-kuɔ. Nyul da mu ji suur mi baamba-na, da ma'i sĩ diiloŋ duɔ ji kuola u sa dãa, da ba yaŋ bombolma-i baa kuubabalaanŋu cemma-i aa jo ji cārã-mie, mi ka sie ba cacãruŋgu-i. Mi ka hur ba ãmbabalma-i aa migãaŋ ba nelle-i hã-ba. Mi yufieŋa-i baa mi tũnni dii dũŋ daaku-na. Aa kumaŋ ŋaa naŋ kũŋgu-i Salomɔ, da ŋ ta ŋ nu

mi nuᅅgu-i ᅅ to temma-i, f̄ᅅᅅgōtes̄inni sa ji hel naᅅ dūᅅ-
huᅅᅅga-na gbula. Mi ka ce-ma ᅅaa miᅅ p̄aa nuᅅgu-i baa ᅅ
to-i dumaa. Iᅅga da ᅅ hūu mi nelma-i nanna, da ᅅ yaᅅ
muᅅᅅo-i aa ta ᅅ buol cuf̄ieᅅa, mi ka donya-nei hiel-na na
nelle-na a h̄a nieraamba ta ba nye-na.

Salomᅅ cie weiᅅo

Bieᅅa maᅅ kaa ta a jo, Diilonᅅ wuᅅ h̄a Salomᅅ-i f̄ᅅᅅᅅᅅ-i aa
tiraa ce-yo weiᅅo. U saa c̄ārā-nie ᅅga Diilonᅅ h̄aa-yo baa-ni.
Bieᅅa faᅅa-na, nuᅅmba waa ba fereᅅ nuᅅ nelle-na. Salomᅅ
wuᅅ ma dufafaᅅᅅu naᅅᅅu fuᅅ fereᅅ kūᅅᅅu. Wuᅅ bi maa
dufafaᅅᅅi b̄oi nelle-na.

Nelsuᅅle naa muᅅnu Salomᅅ yuᅅᅅu-i. Nellentieᅅo naᅅ
wuᅅ nu u maama. U waa cieᅅo. Wuᅅ sire jo u wulaa
Yerusaleᅅmu-i-na duᅅ ji ne-yo suᅅ-yo. Uu naa bi tuᅅ jo baa
nelkpeᅅpelma b̄oi duᅅ ji yuu-yo ne da kuᅅ u nu nelma-i
kelkel. Wuᅅ juᅅ baa nuᅅmba b̄oi u huᅅᅅu-na. Aa naa bi bie
b̄imb̄inni duᅅ ji ce s̄amma Salomᅅ-i-na. Uᅅ juᅅ ji hi, wuᅅ yuu
Salomᅅ-i baa u kusūᅅ-maama-i hiere. Salomᅅ wuᅅ sie-yo baa
ma yaᅅᅅa-i hiere b̄inc̄omma. Nelma saa ji yar-o sie-ma. U
maama gbuu f̄ūnuᅅ ᅅᅅᅅnu cieᅅ daayo-i baa u munt̄ienammu-i
ka hel baa u maacembiemba-i hiere.

Uᅅ juᅅ'a u ta, wuᅅ gb̄e Salomᅅ-i wuᅅ: «Mii naa nu ᅅ
maama-i dii mi munt̄ienammu-na. Niᅅ cie mamaᅅ mi nuᅅ-
ma hiere. Mi nuᅅ ᅅ nelnulle maama-i aa tiraa nu ᅅ weis̄inni

maama-i. Baŋ taa ba waŋ mamaŋ, mi saa naa hũu-ma. Ɔga miŋ juo ji da mamaŋ, ma maaraa miŋ nuo mamaŋ. Ɔ nu nelma-i ma numma-i aa weisĩnni tiraa hiel-ni. Naŋ nellenj-baamba temma si dii. Bamaŋ dii Ɔ caaŋgu-na ta ba nu Ɔ nelma-i yinni maŋ joŋ, ba yunni doġaa. Ta Ɔ jaal Diiloŋo-i! U cie baa-ni a ce-ni nellentienj nuo Ɔ ta Ɔ cãa-yo. Isirahel baamba maama doġnu Diiloŋo-i ku'i cie u haa-ni ba yuŋgu-na Ɔ da Ɔ dii-ba humefafalle-na.»

Uŋ juo piiye tĩ, wuo hã Salomɔ-i sēne-i tɔnnibaa-ba siei baa boluoŋgu a naara natikolo baa bĩmbĩnni nanni aa cãrã hũmelle-i bir kũŋ. Salomɔ fõŋgõtesĩnni temma saa da hĩema-na yogo.

Salomɔ maaraa Diiloŋo nuŋgu-i

Nierticaamba taa ba doġnu alomɔ-i. A ne da Diiloŋo naa waŋ baa Isirahel baamba-i wuo baŋ yeŋ tobisĩnni-na, molo baa bie nieryieŋo dii-yo u cieŋo. Umaŋ duo yagar aa ce-ma, nierticieŋo ka guoġ u gbeini-i baa u cufellu-i. Ɔga Salomɔ wuo yagar aa dii nierticaamba. U caamba naa ciinu. Ba waa caamba nuosi ba siei komuoŋa ndii. Ba maama taa ma doġnu-yuo. Uŋ juo vãa, caaŋ daaba hiel-o Diiloŋ-hũmelle-na u tuo buol cufieŋa. U saa gbãa cu Diiloŋo huonj-nu tuoŋo temma-i. Kumaŋ sa doġaanuŋ Diiloŋo-i u cie ku yaa-i.

Yiinju nanju-na, Diiloŋ wuo ji gbẽ-yo wuo: «Salomɔ, niŋ biyaa nierticaamba maŋ daaba-i, ba juo baa niihũuni boi Ɔ

dumelle-na. Fiefie-i-na nuo η diyaa η yungu-i ni yaa nuo-i. Ni maama dolnu-nie ku'i cie η ciel mei tobisinni-i baa mi nelma-i jina kotuongu. Mi ka huu fongotesinni-i η wulaa a ha η caaraño baa-ni. Nga mi ka ne η to-i aa yan η ku aa suce-ma. Mi ka huu-ni η bieño yaa wulaa-i aa ha-yo dūngu diei niini yon.

Kufangu huongu yaa nuo-i Salomō suo ji ku. Un kuu, baa fuure-yuo u to ba nelle-na.

Salomōn kuu, baa calnu Isirahel sōmma hāi. Sōmma diei doryanga-i aa sōmma diei cicaaryanga-i. Baman waa doryanga-i baa cira ba sa taara Salomō bieño waa ba yun-nu, aa sire hiel ba yufellen-nellentieno. Diilon un waan maman baa Salomō-i ma'i sī daama-i wei? Ban calaanu nelle-i dumaño-na, baa ta ba bī doryanga-i Isirahel, aa bī cicaaryanga-i Yuda. Yuda baamba'i waa terien-gu-na baa Bensaamie baamba. Bafamba taa ba ce baa Salomō bepolño yaa-i.

Nellen calaanu, fongōtaamba boi curaa. Ba holma-na, banamba naa fa, nga ba fongūo saa naa fa. Baman naa fa, ba taa ba pigāan nuomba-i Diilon-hūmelle-i. Nga baman naa balan, bafamba taa ba pira nuomba-i Diilon-hūmelle-na. Baa naa bie nieraan-bincuan-maama ta ba ce. Ba taa ba buol tinni.

